

САД и нивните европски сојузници по секоја цена настојуваат балканските земји што поскоро да влезат во НАТО алијансата. Со тоа јужното крило на пактот би било покриено од штетните влијанија на источниот свет, пред сè, од Русија, која се спротивставува на секое идно ширење на северноатлантската организација. Имено, официјална Москва се обидува да го врати својот политичко-економски, но и воен интерес на Балканот, кој го изгуби во ерата на Борис Елцин.

Од друга страна, пак, западните земји се решени за остварување на целта на Балканот, бидејќи им се потребни нови земји во Алијансата, кои ќе бидат полигони за изведување нови воени операции ширум светот. Тежиштето на светското војување сега е пренесено на Средниот Исток, па оттука базите во Германија се сосема непотребни и премногу далечни за новите воени потфати на НАТО.

Пишува: Мишко ТАЛЕСКИ

Балканот е идеалното геостратешко место за проектите на западните администрации. Хрватска и Албанија наскоро ќе станат полноправни членки на Алијансата. Македонија, исто така, требаше да ја пополни Јадранската група за проширување, но поради грчкото противење заради спорот за името ја оневозможи тоа да се случи заедно со овие две земји.

Но, сега на сцена стапуваат калкулациите и пресметките, колку новите земји-членки ќе треба да издвојат од своите буџети за да им прават друштво на воено најмоќните. Произлезе дека се смешни првичните суми кои се движеа од два до пет милиони евра. Сепак, станува збор за НАТО, најмоќната воена армада во светот, а не некоја невладина организација со толкав буџет. Идните средства кои ќе треба да се вложат за да можат новопримените членки да бидат рамо до рамо со големите сили, ќе бидат неколкукратно поголеми од првобитно зацртаните.

публика за набавка на нови софистицирани авиони, на Холандија за купување воени бродови и на Германија за набавка на хеликоптери наменети за превоз на пешадиски единици. Министерството за одбрана на Албанија склучи договор со Чешка за обука на албанските пилоти во воените авиони од типот Л159А, кои моментно не ги задоволуваат финансиските капацитети на Албанија, но сепак можат да се изнајмат до оној момент кога ќе се подобри албанската економија и така ќе се овозможи нивно купување. Воздушните сили, пак, во својот состав имаат хеликоптери од типот БО105 и МВБХ од германско производство, кои германската Влада им ги подари на Албанците пред три години. Придружувањето во НАТО пактот подразбира дека воздушната одбрана ѝ е гарантирана на секоја држава-членка. Најголемите трошоци за овој проект секако се новите холандски бродови, кои се предодредени за патролирање по целиот Медитеран. Тие имаат

Цената за влез на Албанија во НАТО Алијансата, според некои проценки и пресметки, би достигнала близу 200 милиона евра. Анализите велат дека во таа сума би влегла набавката на холандски бродови, чешки авиони и блиндирана возила. Во текот на 2008 година Албанија би требало за сопствената одбрана да одвои дополнителни 21 милијарда леки или 176 милиони евра, од кои близу три четвртини се од фондот кој се користи за исплата на лични доходи, исхрана и оперативни трошоци на воените сили, додека околу 50 милиони евра ќе се потрошат како долгорочни потреби.

Трошоците предвидени за албанската одбрана претставуваат околу 2 отсто од националниот доход за оваа година, но загрижува фактот дека тоа нема да биде конечна бројка. Зголемувањето на трошоците за војската кои Албанија планира да ги усвои, се условени со исчекувањето да стане полноправна членка на НАТО. Се очекува до 2010 година Албанија да издвои вкупно 212 милиона евра, од кои 25 отсто се наменети за инвестиции. Албанската војска треба да спроведе дополнителни реформи,

со кои ќе се намали бројот на регрутите, но исто така, ќе се модернизираат и воените средства.

Откако се откажаа од тенковите и од авионите МИГ, како и од подморниците наменети за борбени дејства, албанската Влада ѝ се обрати на Чешката ре-

ПОВЕЌЕ ОД 200 МИЛИОНА ЕВРА ЗА НОВАТА АЛБАНСКА АРМИЈА

ЧЛЕНСТВОТО ВО НАТО ЌЕ ГИ ИСЦЕДИ НАЦИОНАЛНИТЕ БУЏЕТИ

вредност од 31 милион евра, од кои 11 милиони се донација на холандската Влада.

На овие трошоци треба да се додадат и релативните трошоци за реформа на војската и укинувањето на воената обврска до 2010 година, со цел да се создаде професионална војска. Во тие рамки мора да се вклучи и работната сила, имајќи предвид дека во тој сектор има околу 14.000 вработени лица. Оваа

цифра наскоро ќе мора значително да се намали.

Истовремено, потребно е да се воспостави нова структура, која ќе треба да се ослободи од старото вооружување, авионите, советските тенкови. Тоа треба да се претвори во старо железо. Подморниците од типот Одеса ќе се заменат со брзи патролни бродови. На ова се надоврзува големото количество неупотребливо оружје, кое може да

предизвика сериозни последици по безбедноста доколку навреме не се уништи. Такво нешто неодамна се случи во местото Грдец, кога при експлозија на старо оружје загинаа десетици лица.

ЗГОЛЕМЕНИ ТРОШОЦИТЕ ЗА ВОЕНИТЕ РЕФОРМИ

Неспорно е дека реформите кои ќе се спроведуваат во новите земји-членки и кандидати за влез во Алијансата, ќе бидат и пример за воспоставување нова линија за продажба на оружјето кон светските пазари, кои и натаму го користат советското, односно кинеското оружје. Овие примери, кои се однесуваат на Албанија, секако ќе ваят и за Хрватска и за Македонија, како земји од регионот кои најбрзо ќе пристапат во северноатлантскиот сојуз.

Оттука, цената за пристап во семејството на воено најмоќните скапо ќе ги чини новите земји. На пример, Хрватска треба да вложи две милијарди евра или 2,39 отсто од националниот доход за одржување на своите воени сили, како и за спроведување на реформите за исплата на старите воени пензии. Таму веќе е донесен закон за укинување на задолжителниот воен рок, кој би требало да стапи на сила во јануари наредната година. На тој начин ќе се заврши националната реформа на војската, која ќе брои околу 16.000 војници професионалци. Веќе се обезбедени блиндирани возила од Финска, а се очекува и купување на десеттина авиони и воени бродови, кои би патролирале по должината на јадранскиот брег.

Што се однесува до Македонија, иако нејзината покана за влез во НАТО е одложена на неодредено време заради спорот со Грција околу името, сепак и таа размислува за идните зголемени трошоци во одбранбениот сектор. Уште во 2006 година македонските власти ја укинаа задолжителната воена обврска

НАТО ПСИХОЛОШКИ ГИ СМИРУВА НОВИТЕ ЧЛЕНКИ

Според руските аналитичари, ширењето на НАТО кон истокот во целост ја изгуби воената смисла и станува самоцел. Алијансата постои заради свое екстензивно ширење, а воената ефикасност немала никакво значење. Сите земји примени во пактот во 1999 и во 2004 година, конзумираат во истовремено не извезуваат безбедност.

Кремљ смета дека тие земји не се подготвени да ја гарантираат ниту својата безбедност, а не, пак, да се грижат за безбедноста на други. Од друга страна, пак, истите тие во континуитет ги редуцираат своите национални одбранбени сили. Како примери Русите ги наведуваат Албанија и Македонија, кои во наредниот

период ќе се соочат со недостиг на ресурси да одговорат на рачетките потреби на НАТО. На тој начин северноатлантскиот сојуз има помали по обем сили на проширена територија. Москва сè уште е на став дека изворната смисла за постоењето на Алијансата е изгубена уште во 1991 година, но како и секоја бирократска структура преминува во фаза на самоодржување, без оглед дали таа структура е потребна или не.

На ширењето на западната алијанса кон Исток руските воени стратегии гледаат само како на една варијанта бирократите од Брисел да дојдат до работно место и да го ситуираат својот живот на подолг временски рок. Новите членки на НАТО добиваат психолошко задоволство со самиот факт дека тие сега му припаѓаат на цивилизираниот свет, исто така, стануваат поопуштени за својата безбедност за која дотогаш се плашеле дека ја немаат.

Поканата за членство во НАТО е круна на 16-годишните напори на албанските администрации и народот да изградат систем на

владеење на правото и пазарна економија. НАТО никогаш немаше да ја повика нашата земја доколку таа не ги обезбедеше тие работи. НАТО не сака земји во кои официјалните претставници соработуваат со криминалците, земји во кои бандите владеат со цели области и градови од Тропоја до Саранда. НАТО не би можел да прифати таква земја и покрај нежноста која ја негувал кон вас, заради вашиот придонес во борбата за слободно Косово. Овој век е век на Албанците, не затоа што ние сме голема или важна нација во развојот на случувањата на планетата. Овој век ни припаѓа нам, затоа што ние го започнавме векот како слободен народ, како народ со достоинство, како народ кој повеќе не стенка под ничија чизма. Овој е век на Албанците затоа што Албанците на Косово станаа слободни. Без нивната слобода ниту еден Албанец не би бил слободен.

Сали Бериша

Членството на Албанија во НАТО ѝ ги отвори портите на оваа земја кон западниот свет. Премиерот Сали Бериша се заложил за изградба на нуклеарни електрани. Засега Тирана, во соработка со Меѓународната агенција за атомска енергија, ги испитува правилата и прописите, кои би ѝ овозможиле влез на светската нуклеарна сцена. Албанија ги нуди сите гаранции за безбедно производство на нуклеарна енергија, бидејќи ветува дека ќе ја поседува технологијата од четвртата генерација. Целта на државата е тоа да го стори заедно со Италија, која има план до 2013 година да почне со изградбата на електрани, прво на своја територија, а потоа и во соседните земји.

ЈАДРАНСКАТА ГРУПА ЗА ПРОШИРУВАЊЕ НА ЕДНА ОД СРЕДБИТЕ СО БУШ

И додека највлијателните западноевропски воени стратегии се залагаат за експанзија на НАТО алијансата кон Исток, друга група луѓе сметаат поинаку. Поранешниот шеф на контраразузнавачката служба на НАТО, адмирал Елмар Смелинг, оценува дека е неопходно да се спречи милитаризацијата на ЕУ. Имено, тој е на став дека во скоро време треба да бидат затворени сите американски бази во Европа, а исто така, да се спречи и изградбата на антиракетниот штит во Полска и во Чешка. Американското воено присуство на Балканот на подолг рок претставува закана за мирот во Европа, па оттука базата "Бондстил" на Косово мора да биде затворена што поскоро. Вложувањето огромни суми во проектот за милитаризација на ЕУ, според Смелинг, не претставува заштита на демократските процеси или одбрана од надворешните фактори, туку обид за воени интервенции ширум светот, преку кои би се стекнувале економски добра.

и го намалија бројот на професионалните војници на 7.800 лица. Македонската армија сè уште е далеку од западните стандарди, но реформските процеси кои се одвиваат ја приближуваат до нив.

АЛБАНСКИТЕ ПРИСТАНИШТА НА РАСПОЛАГАЊЕ ЗА ПОТРЕБИТЕ НА КОСОВО

За албанскиот премиер, Сали Бериша, влегувањето на Албанија во НАТО алијансата претставува најважен настан за земјата. Откако тоа се случи, а Косово стана независно, и покрај малиот број земји кои досега го признаа, албанскиот дух е кренат на пиедестал. Косовскиот премиер Хашим Тачи, како државник зачекори на територијата на Албанија, во прва официјална посета на соседната земја. И кој беше резултатот од средбата

во Тирана? Некои соопштија за протоколност, за формалност, за јавно прикажување на блискоста на истите народи кои живеат во две различни, а сепак свои држави. Но, очигледно дека сè не е сведено на нивото на обична средба. Бериша на Приштина ѝ ги понуди на располагање сите албански пристаништа. Долгоочекуваниот момент за Албанците конечно стана реалност. На Тачи му беше врачана и наградата Клучот на Тирана, а истовремено ќе биде прогласен и за почесен граѓанин на Валона. Двајцата премиери се сретнаа на историски датум, денот кога НАТО трупите влегоа на Косово, со што на средбата ѝ дадоа и симболично значење. Не изостана огромната благодарност за поранешниот американски претседател, Бил Клинтон, како еден од најзаслужните за денешниот статус на Косово. Бериша ја откри целата генеза на сеалбанските балкански случувања, па почна од Призрен, преку НАТО кампањата во 1999 година, која била својвидно продолжување на призренската идеологија, до денешен ден.